

ปัจจัยทำนายพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจ ในเด็กวัยก่อนเรียน

Predictors of maternal behavior in prevention of acute respiratory infection in preschool children

จุฬาลักษณ์ แก้วสุก¹, ผศ.ดร.ยุณี พงศ์จตุรวิทย์², รศ.ดร.นุจรี ไชยมงคล²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

²อาจารย์สาขาการพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบหาความสัมพันธ์เชิงทำนายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียนที่เข้ารับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาที่มีบุตรวัยก่อนเรียน จำนวน 86 ราย คัดเลือกโดย วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2557 ถึง เดือนมกราคม พ.ศ. 2558 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามจำนวน 6 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา และสถิติถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถตนเอง การรับรู้เกี่ยวกับโรค การสนับสนุนทางสังคม และการได้รับข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียน ($r = .727, r = .650, r = .615,$ และ $r = .465, p < .001$ ตามลำดับ) การรับรู้ความสามารถตนเองเป็นตัวทำนายที่ดีที่สุด โดยสามารถทำนายได้ร้อยละ 52.9 ($B = .461, t = 4.884, p < .001$) รองลงมาคือการได้รับข้อมูลข่าวสาร สามารถทำนายได้ร้อยละ 4.7 ($B = .251, t = 2.774, p < .01$) และการรับรู้เกี่ยวกับโรค สามารถทำนายได้ร้อยละ 2.8 ($B = .183, t = 2.401, p < .05$) ซึ่งทั้ง 3 ตัวแปรสามารถรวมกันทำนายพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียนได้ ร้อยละ 60.4 ($F_{3, 82} = 41.680, p < .001$) ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการรับรู้ความสามารถตนเอง การได้รับข้อมูลข่าวสาร และการรับรู้เกี่ยวกับโรค มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียน ดังนั้นพยาบาลและบุคลากรด้านสุขภาพจึงควรส่งเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองของมารดา การรับรู้เกี่ยวกับโรค และการให้ข้อมูลข่าวสารอย่างเพียงพอ เพื่อให้มารดามีพฤติกรรมป้องกันการโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำสำคัญ : เด็กวัยก่อนเรียน / พฤติกรรมของมารดา / โรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจ

Abstract

This predictive correlational research aimed to examine predictors of maternal behavior in prevention of acute respiratory infection (ARI) in preschoolers receiving in child development centers in the municipality of Chon Buri province. The sample included 86 mothers of preschoolers. Multistage random sampling was used to recruit the sample. Data were collected during December, 2014 to January, 2015. Research instruments consisted of 6 questionnaires. Data was analyzed by using descriptive statistics, Pearson's correlation, and stepwise multiple regression. The results showed that perceived self-efficacy, perceptions of ARI, social support and access to information were significantly correlated with maternal behavior in prevention of ARI in preschoolers ($r = .727$, $r = .650$, $r = .615$, and $r = .465$, $p < .001$). Perceived self-efficacy was the best and significantly predictor of maternal behaviors accounted for 52.9% ($B = .461$, $t = 4.884$, $p < .001$, the second best predictor was access to information accounted for 4.7% ($B = .251$, $t = 2.774$, $p < .01$). The third best predictor was perceptions of ARI accounted for 2.8% ($B = .183$, $t = 2.401$, $p < .05$). The Three significant predictor accounted for 60.4% ($F_3, 82 = 41.680$, $p < .001$) of variance in prediction. These findings indicated that perceived self-efficacy, access to information and perceptions of ARI have influence on maternal behavior in prevention of ARI in preschoolers. Therefore, nurses and health care provider should promote the perceived self-efficacy of mother, the perceptions of ARI and provide adequately information in order to enhance maternal behavior in prevention of ARI in preschoolers effectively.

Keywords: Preschoolers / Maternal Behaviors / Acute Respiratory Infection

บทนำ

โรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กเป็นสาเหตุการป่วยและตายอันดับ 1 ของโรคติดเชื้อในเด็กทั่วโลก (Wilmott et al., 2012) สำหรับประเทศไทยมีรายงานสถานการณ์โรคติดเชื้อทางเดินหายใจในปี พ.ศ. 2553 - 2556 พบว่า เด็กอายุ 2 เดือนถึง 5 ปีป่วยเป็นโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจมากที่สุด (กรมควบคุมโรค, 2556) และโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจยังเป็นโรคติดต่อสำคัญที่พบได้บ่อยเป็นอันดับ 1 ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กรมควบคุมโรค, 2554) การเจ็บป่วยด้วยโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียนส่งผลกระทบต่อพัฒนาการและสุขภาพโดยรวมของเด็ก เด็กป่วยมักมีอาการไข้ ไอ เจ็บคอ เยื่อบุทางเดินหายใจวม การสร้างเสมหะมากผิดปกติ และเกิดการอุดตันของทางเดินหายใจ (Hockenberry & Wilson, 2013) ถ้าความเจ็บป่วยรุนแรงมากขึ้นอาจทำให้เกิดโรคเรื้อรัง ภาวะแทรกซ้อนรุนแรงและนำไปสู่การเสียชีวิตได้ (Burns, Dunn, Brady, & Starr, 2013) นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อครอบครัว สังคม และเศรษฐกิจโดยรวม โรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียนจึงปัญหาสำคัญที่ต้องแก้ไขและหาทางป้องกัน

การป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียนนั้น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญมาก คือ มารดา เพราะเด็กวัยก่อนเรียนยังไม่สามารถปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันโรคได้ด้วยตนเอง มารดาซึ่งเป็นผู้ดูแล

หลักจึงมีหน้าที่โดยตรงในการดูแลสุขภาพและป้องกันโรคให้แก่เด็ก (นิทยา ไทยาภิรมย์, 2554) จากแนวคิด PRECEDE - PROCEED Model ของ Green and Kreuter (2005) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า พฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียน มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่สำคัญ ได้แก่ ปัจจัยนำ คือ การรับรู้เกี่ยวกับโรค และการรับรู้ความสามารถตนเอง ปัจจัยเสริม คือ การสนับสนุนทางสังคม และปัจจัยเอื้อ คือ การได้รับข้อมูลข่าวสาร

การรับรู้เกี่ยวกับโรค เป็นความรู้สึคนึกคิดและความเข้าใจที่มีผลมาจากการแปลความหรือตีความของมารดาเกี่ยวกับโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็ก ถ้ามารดามีการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่ดีจะก่อให้เกิดแรงจูงใจทำให้มารดาปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันโรคที่ดี ดังการศึกษาที่พบว่า การรับรู้เกี่ยวกับโรคเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้ดูแลเด็กที่บ้าน (ณัฐวัส ประสมนาถ, 2552) การรับรู้ความสามารถตนเองเป็นการที่มารดาตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเองที่จะจัดการและดำเนินการกระทำพฤติกรรมป้องกันโรคให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ถ้ามารดา มีการรับรู้ความสามารถตนเองสูง มารดาจะมีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมป้องกันโรคให้สำเร็จ สอดคล้องกับ การศึกษาที่พบว่า การรับรู้ความสามารถตนเองเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กของมารดาเด็กป่วยในโรงพยาบาล (สุรพงษ์ เหลืองวุฒิมงคล, 2547) การสนับสนุนทางสังคม เป็นการช่วยเหลือประคับ ประคองที่มารดาได้รับจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม ซึ่งจะสนับสนุนการปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันโรค ดังการศึกษาที่พบว่า การสนับสนุนทางสังคม เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันและดูแลบุตรขณะเจ็บป่วยด้วยโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กของมารดาในชนบท (สุจรรยา ทั้งทอง, 2541) และการได้รับข้อมูลข่าวสาร เป็นแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับมารดา ถ้าสามารถเข้าถึงและหาข้อมูลข่าวสารได้ง่าย รวมถึงได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเพียงพอ จะทำให้มารดามีความรู้และแนวทางในการปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจที่เหมาะสม ดังการศึกษาของ ณัฐวัส ประสมนาถ (2552) ที่พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสาร เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันและดูแลบุตรขณะเจ็บป่วยด้วยโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กของผู้ดูแลเด็ก

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวข้างต้น โรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียน เป็นปัญหาสำคัญที่ต้องแก้ไขและหาทางป้องกันโดยเฉพาะเด็กที่เข้ารับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่พบสถิติการติดเชื้อสูงดังกล่าวข้างต้น แต่การศึกษาพฤติกรรมป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กนั้นส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในกลุ่มมารดาที่มีบุตรอายุ 0 - 5 ปี ที่เลี้ยงดูอยู่ที่บ้าน และเด็กเจ็บป่วยที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ส่วนการศึกษาในกลุ่มมารดาของเด็กวัยก่อนเรียนที่มารับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยตรงยังพบน้อย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียน เพื่อนำผลจากการศึกษามาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับพัฒนารูปแบบหรือโปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียนที่มารับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจใน

เด็กวัยก่อนเรียน ได้แก่ ปัจจัยนำ คือ การรับรู้เกี่ยวกับโรค และการรับรู้ความสามารถตนเอง ปัจจัยเสริม คือ การสนับสนุนทางสังคม และปัจจัยเอื้อ คือ การได้รับข้อมูลข่าวสาร กับพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียน ประชากรที่ศึกษา คือ มารดาของเด็กวัยก่อนเรียนที่มารับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 1,200 คน สังกัดเทศบาล ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2557 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2558 ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยนำ คือ การรับรู้เกี่ยวกับโรค และการรับรู้ความสามารถตนเอง ปัจจัยเสริม คือ การสนับสนุนทางสังคม และปัจจัยเอื้อ คือ การได้รับข้อมูลข่าวสาร และตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดหลักการทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด PRECEDE - PROCEED Model ของ Green and Kreuter (2005) เป็นทฤษฎีทางพฤติกรรมศาสตร์ที่วิเคราะห์การเกิดพฤติกรรมสุขภาพของบุคคล โดยในส่วนของขั้นตอนที่ 3 การประเมินด้านการศึกษาและนิเวศวิทยา ที่กล่าวว่า สาเหตุของพฤติกรรมสุขภาพของบุคคลนั้นเกิดมาจากหลายปัจจัยแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ ปัจจัยนำ เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล ได้แก่ การรับรู้เกี่ยวกับโรค และการรับรู้ความสามารถตนเอง การรับรู้เกี่ยวกับโรคที่ดีจะก่อให้เกิดแรงจูงใจทำให้มารดามีพฤติกรรมป้องกันโรคที่ดี ส่วนการรับรู้ความสามารถตนเอง เป็นความต้องการที่สำคัญที่สุดสำหรับการควบคุมตนเองที่มีประสิทธิภาพ ระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองมีผลต่อการกระทำและความไม่ย่อท้อต่อความล้มเหลวของมารดา (Bandura, 1997) ปัจจัยเสริม เป็นสิ่งที่จะได้รับจากบุคคลอื่นอันเป็นผลจากการแสดงพฤติกรรม ซึ่งจะเป็นตัวช่วยสนับสนุนการแสดงพฤติกรรมนั้น ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม ครอบครัวนั้นถือเป็นแหล่งสนับสนุนที่มีความสำคัญและมีความใกล้ชิดกับมารดามากที่สุด บุคคลในครอบครัวเดียวกันจะมีการแลกเปลี่ยนสิ่งของ ข้อมูล ให้ความช่วยเหลือ และให้คำแนะนำซึ่งกันและกัน (Mc Elveen, 1989) ส่วนบุคลากรทางสุขภาพและบุคคลในชุมชนก็ถือเป็นแหล่งสนับสนุนที่มีความสำคัญและเป็นแรงผลักดันให้ไปสู่เป้าหมายที่บุคคลต้องการ (ประกาย จิโรจน์กุล, 2556) และปัจจัยเอื้อ เป็นแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นในแสดงพฤติกรรม ช่วยให้บุคคลสามารถแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ได้ เช่น การได้รับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งถ้าสามารถเข้าถึงและหาข้อมูลข่าวสารได้ง่าย จะช่วยส่งเสริมให้มารดาเกิดการปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจที่ดี ดังนั้น ถ้ามารดามีการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่ดี รับรู้ว่าตนเองมีความสามารถในการป้องกันโรค ได้รับการสนับสนุนทางสังคม และสามารถเข้าถึงและหาข้อมูลข่าวสารได้ง่าย จะทำให้เกิดการปฏิบัติพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจที่ดีมากขึ้น

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การรับรู้เกี่ยวกับโรค นับเป็นปัจจัยนำที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติพฤติกรรมการป้องกัน

โรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจของมารดา ดังการศึกษาของ ฉันทวัส ประสมนาค (2552) พบว่า การรับรู้เกี่ยวกับโรคเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้ดูแลเด็ก การรับรู้ความสามารถตนเอง เป็นปัจจัยนำที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจของมารดา ดังการศึกษาของ สุรพงษ์ เหลืองวุฒิมงษ์ (2547) ที่พบว่า การรับรู้ความสามารถตนเองเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กของมารดาเด็กป่วยในโรงพยาบาล

การสนับสนุนทางสังคม เป็นปัจจัยเสริมที่ส่งเสริมการปฏิบัติพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจให้แก่บุตร ดังการศึกษาของ สุจรรยา ทังทอง (2541) ที่พบว่า การสนับสนุนทางสังคมเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและดูแลบุตรขณะเจ็บป่วยด้วยโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็ก และการศึกษาของ หทัยชนก บัวเจริญ (2544) พบว่า การสนับสนุนทางสังคมเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของมารดาในการดูแลบุตรที่ป่วยด้วยโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในชุมชนแออัด และการได้รับข้อมูลข่าวสารเป็นปัจจัยเอื้อที่จะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้มารดาปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กที่เหมาะสม ดังการศึกษาของ ฉันทวัส ประสมนาค (2552) ที่พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมในการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กของผู้ดูแลเด็ก และการศึกษาของ ชญานันท์ ใจดีและคณะ (2555) ที่พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจของผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบหาความสัมพันธ์เชิงทำนาย ประชากรที่ศึกษาคือ มารดาที่มีบุตรวัยก่อนเรียนอายุระหว่าง 3 - 5 ปี ที่มารับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีจำนวนประชากรเด็กในปี พ.ศ. 2557 ประมาณ 1,200 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณโดยการวิเคราะห์อำนาจทดสอบที่ใช้สถิติ Multiple regression ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้น้อยเท่ากับ 86 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามจำนวน 6 ชุด ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของมารดาและเด็กวัยก่อนเรียน 2) การรับรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็ก 3) การรับรู้ความสามารถตนเองในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็ก 4) การสนับสนุนทางสังคม 5) การได้รับข้อมูลข่าวสาร 6) พฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียน เครื่องมือชุดที่ 2 - 6 ผ่านการหาความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ .90 .86 .80 และ .91 ตามลำดับ และมีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .80 .87 .93 .83 และ .79 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำหนังสือจากคณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เสนอนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองบ้านสวน และเทศบาลเมืองแสนสุข เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อได้รับอนุญาตแล้วผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูพี่เลี้ยงหรือผู้ดูแลเด็กในแต่ละแห่ง แล้วจึงทำการจับฉลากรายชื่อของมารดาตามสัดส่วนที่

คำนวณได้จากนั้นเข้าพบกลุ่มตัวอย่างในช่วงเวลาที่มารับบุตรหลังเลิกเรียน เพื่อแนะนำตัว สร้างสัมพันธภาพ ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล และอธิบายการพิทักษ์สิทธิ์ พร้อมทั้งแจกเอกสารชี้แจง และใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย และอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถาม เปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยแล้วให้ตอบแบบสอบถามจำนวน 6 ชุด ใช้เวลาประมาณ 30 นาที กรณีมารดาที่ไม่สะดวกตอบแบบสอบถามทันที ผู้วิจัยได้ให้แบบสอบถามไปตอบที่บ้าน และนัดส่งคืนแบบสอบถามในตอนเช้าของวันถัดไป จนครบจำนวน 86 รายแล้วจึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้สถิติพรรณนาและสถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 31.33 ปี (S.D. = 6.37) ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ (ร้อยละ 79.1) และจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา/ ป.ว.ช./ ป.ว.ส. (ร้อยละ 70.9) ประกอบอาชีพค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว มากที่สุด (ร้อยละ 37.2) รองลงมาเป็นพนักงานบริษัทเอกชน (ร้อยละ 20.9) ส่วนเด็กวัยก่อนเรียนมีอายุเฉลี่ย 3.71 ปี (S.D. = 0.57) เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 55.8 และร้อยละ 44.2 ตามลำดับ) เป็นบุตรคนแรกของครอบครัว (ร้อยละ 54.7) และมีประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา คือ โรคหัดมากที่สุด (ร้อยละ 100) รองลงมาคือ คออักเสบหรือทอนซิลอักเสบ (ร้อยละ 51.2)

2. คะแนนเฉลี่ยโดยรวมของการรับรู้เกี่ยวกับโรคเท่ากับ 74.50 (S.D. = 8.99) การรับรู้ความสามารถตนเองเท่ากับ 53.26 (S.D. = 7.31) การสนับสนุนทางสังคมเท่ากับ 53.09 (S.D. = 10.13) การได้รับข้อมูลข่าวสารเท่ากับ 14.32 (S.D. = 5.78) และพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียนเท่ากับ 56.92 (S.D. = 6.94) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิสัยของตัวแปรต่าง ๆ (n = 86)

ตัวแปร	Mean	SD	Range
- การรับรู้เกี่ยวกับโรค	74.50	8.99	45-97
- การรับรู้ความสามารถตนเอง	53.26	7.31	41-67
- การสนับสนุนทางสังคม	53.09	10.13	25-74
- การได้รับข้อมูลข่าวสาร	14.32	5.78	2-30
- พฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียน	56.92	6.94	40-69

3. การรับรู้เกี่ยวกับโรค การสนับสนุนทางสังคม และการได้รับข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .650, p < .001, r = .615, p < .001$ และ $r = .465, p < .001$ ตามลำดับ) ส่วนการรับรู้ความสามารถตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .727, p < .001$) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทำนายกับพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียน ($n = 86$)

ตัวแปร	พฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็ก (r)
การรับรู้เกี่ยวกับโรค	.650***
การรับรู้ความสามารถตนเอง	.727***
การสนับสนุนทางสังคม	.615***
การได้รับข้อมูลข่าวสาร	.465***

*** $p < .001$

3. การรับรู้ความสามารถตนเอง เป็นตัวทำนายที่ดีที่สุด โดยสามารถทำนายได้ร้อยละ 52.9 ($B = .461, t = 4.884, p < .001$) ส่วนตัวแปรทำนายที่ดีเป็นลำดับที่ 2 คือ การได้รับข้อมูลข่าวสารสามารถทำนายได้เพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 4.7 ($B = .251, t = 2.774, p < .01$) และตัวแปรทำนายที่ดีเป็นลำดับที่ 3 คือ การรับรู้เกี่ยวกับโรค สามารถในการทำนายได้เพิ่มขึ้นอีก ร้อยละ 2.8 ($B = .183, t = 2.401, p < .05$) ซึ่งทั้งสามตัวแปรสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียนได้ ร้อยละ 60.4 ($F_{3, 82} = 41.680, p < .001$) ส่วนการสนับสนุนทางสังคมไม่สามารถทำนายได้ ($p > .05$) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์สถิติถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อหาปัจจัยทำนายพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียน (n = 86)

ตัวแปร	ΔR ²	B	SE	Beta	t
การรับรู้ความสามารถตนเอง	.529	.461	.094	.485	4.884***
การได้รับข้อมูลข่าวสาร	.047	.251	.090	.209	2.774**
การรับรู้เกี่ยวกับโรค	.028	.183	.076	.237	2.401*
ค่าคงที่		15.135			
F _{3, 82}		41.680***			
R ²		.604			
Adjust R ²		.589			

* p < .05, ** p < .01, *** p < .001

อภิปรายผลการวิจัย

1. การรับรู้ความสามารถตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .727, p < .001$) และสามารถทำนายพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียนได้ร้อยละ 52.9 ($B = .461, t = 4.884, p < .001$) หมายความว่า มารดาที่มีการรับรู้ความสามารถตนเองที่ดี จะส่งผลให้มารดามีพฤติกรรมในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียนที่ดีขึ้น อภิปรายได้ว่า การรับรู้ความสามารถตนเองของมารดาเป็นปัจจัยนำที่เป็นพื้นฐานและก่อให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมของมารดา (Green & Mercer, 2002) โดยระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองมีผลต่อการกระทำและความไม่ย่อท้อต่อความล้มเหลวในการปฏิบัติพฤติกรรม มารดาที่มีความมั่นใจว่าตนเองสามารถปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กมาก จะมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กที่เหมาะสมให้สำเร็จได้ (Bandura, 1997) สอดคล้องกับหลายการศึกษาที่พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์และสามารถทำนายพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันและดูแลบุตรโรคต่าง ๆ ได้ (ปวีริสา ตั้งไพฑูริย์, 2551; สุรพงษ์ เหลืองวุฒิมิษ, 2547; ศิริธิดา ศรีพิทักษ์, 2549; Bland et al., 2005)

2. การได้รับข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .465, p < .001$) และสามารถทำนายพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียนได้ร้อยละ 4.7 ($B = .251, t = 2.774, p < .01$) หมายความว่า การที่มารดาได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจจากแหล่งต่าง ๆ ยิ่งมากจะส่งผลให้พฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียนดีขึ้น อภิปรายได้ว่า ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ

โรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กจากแหล่งต่าง ๆ นั้น เป็นปัจจัยเอื้อซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรทางด้านความรู้ที่มีความจำเป็นสำหรับมารดา มารดาที่สามารถเข้าถึงและหาข้อมูลข่าวสารได้ง่าย รวมถึงได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กอย่างเพียงพอ จะทำให้มารดามีความรู้และแนวทางในการปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจที่เหมาะสม (Green & Kreuter, 2005) สอดคล้องกับการศึกษาของ ฌูว์ส ประสมนาถ (2552) และ ชญานันันท์ ใจดีและคณะ (2555) ที่พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสาร เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กของผู้ดูแลเด็กที่บ้าน และผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. การรับรู้เกี่ยวกับโรคมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .650, p < .001$) และสามารถทำนายพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียนได้ร้อยละ 2.8 ($B = .183, t = 2.401, p < .05$) หมายความว่า มารดาที่มีการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่ดี จะส่งผลให้พฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียนดีขึ้น ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า การรับรู้เกี่ยวกับโรคเป็นปัจจัยนำที่เป็นปัจจัยพื้นฐานและก่อให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจของมารดา (Green & Kreuter, 2005) โดยมารดาที่มีการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่ดี หมายถึง มีการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค การรับรู้ความรุนแรงของโรค และการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติอยู่ในระดับสูง แต่มีการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งเมื่อมารดาได้รับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคและความรุนแรงของโรคแล้ว จะกระตุ้นให้มารดาได้รับรู้ถึงภาวะคุกคามของโรค ซึ่งภาวะคุกคามนี้เป็นสิ่งที่บุคคลไม่ปรารถนาและมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยง ดังนั้นมารดาจะพยายามหลีกเลี่ยงโดยการปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันโรคดังกล่าว นอกจากนี้การที่มารดาได้รับรู้ถึงประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมในระดับสูงและรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติในระดับต่ำ แสดงว่า มารดาได้รับรู้ว่าการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคนั้นจะก่อให้เกิดผลดีและมีประโยชน์ต่อเด็ก ขณะเดียวกันการปฏิบัติพฤติกรรมนั้นมีอุปสรรคน้อยกว่าเมื่อเทียบกับประโยชน์ที่จะได้รับ จึงเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้มารดาปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันโรคให้แก่บุตรมากขึ้น (Strecher & Rosenstock, 1997) สอดคล้องกับการศึกษาของ ฌูว์ส ประสมนาถ (2552) ที่พบว่า การรับรู้เกี่ยวกับโรคเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กอายุ 0-5 ปี ของผู้ดูแลเด็กที่บ้าน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ สุกัญญา สร้างนอก (2543) ที่พบว่า การรับรู้เกี่ยวกับโรคหอบหืดสามารถทำนายพฤติกรรมของมารดาในการดูแลบุตรวัยก่อนเรียนที่ป่วยเป็นโรคหอบหืดได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้งาน

1.1 พยาบาลและบุคลากรทีมสุขภาพสามารถนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบหรือโปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียนที่มารับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2 คณาจารย์ในสถาบันการศึกษาพยาบาลสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประกอบการเรียนการสอน และนำไปใช้ในการให้บริการวิชาการแก่ครูผู้ดูแลและผู้ปกครองของเด็กในเรื่องการส่งเสริม

พฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยต่อไป

2.1 ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กกลุ่มเสี่ยงอื่น ๆ เช่น เด็กวัยทารก และวัยหัดเดิน ที่ได้รับการดูแลในสถานรับเลี้ยงเด็ก เป็นต้น หรือศึกษาพฤติกรรมในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจของครูหรือผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.2 ศึกษาในรูปแบบการทดลองโดยพัฒนารูปแบบหรือโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองของมารดา การรับรู้เกี่ยวกับโรค และการให้ข้อมูลข่าวสารอย่างเพียงพอ เพื่อให้มารดามีพฤติกรรมในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียนที่มีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมโรค. (2554). แนวทางการป้องกันควบคุมโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็ก. (พิมพ์ครั้งที่ 2).

นนทบุรี: สำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.

กรมควบคุมโรค. (2556). สถานการณ์โรคติดเชื้อทางเดินหายใจ. สืบค้นเมื่อ มีนาคม 6, 2557,

จาก <http://www.boe.moph.go.th/report.php?cat=86>

ชฎานันท์ ใจดีและคณะ. (2555). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจของผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก. รามาธิบดีพยาบาลสาร, 18(3), 389-403.

ปวีศา ตั้งไพบูลย์. (2551). ปัจจัยทำนายพฤติกรรมของมารดาในการดูแลบุตรสมองพิการ. ปรินญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลเด็ก โรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล.

ณัฐวิศ ประสมนาค. (2552). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็ก 0-5 ปี ของผู้ดูแลเด็ก ในเขตรับผิดชอบของสถานีอนามัยนางาม ตำบลตาพระยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว. สืบค้นเมื่อ เมษายน 3, 2557, จาก <http://team.sko.moph.go.th>

นิตยา ไทยาภิรมย์ และพิมพ์ภรณ์ กลั่นกลิ่น. (2554). การสร้างเสริมสุขภาพเด็ก เล่ม 1 ฉบับปรับปรุง. เชียงใหม่: ครองช่างพริ้นท์ติ้ง.

ประกาย จิโรจน์กุล. (2556). แนวคิด ทฤษฎี การสร้างเสริมสุขภาพและการนำมาใช้. กรุงเทพฯ: โครงการสวัสดีการ สถาบันพระบรมราชชนก.

ศิริธิดา ศรีพิทักษ์. (2549). ปัจจัยทำนายพฤติกรรมของมารดาในการป้องกันโรคอุจจาระร่วงของทารก. ปรินญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลเด็ก โรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุกัญญา สร้างนอก. (2543). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมารดาในการดูแลบุตรวัยก่อนเรียนที่ป่วยเป็นโรคหอบหืด. ปรินญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลแม่และเด็ก โรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล.

- สุจรรยา ทั้งทอง. (2541). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและดูแลบุตรขณะเจ็บป่วยด้วยโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กของมารดาในชนบท. ปรินญา พยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาการพยาบาลชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุรพงษ์ เหลืองวุฒิมงคล. (2547). พฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบทางเดินหายใจของผู้ดูแลเด็กป่วยที่มีอายุ 0-5 ปี สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี. ปรินญาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ คณะสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- หทัยชนก บัวเจริญ. (2544). การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็กวัยก่อนเรียน. วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ, 24(3), 23-24.
- Bandura, A. (1997). **Self-efficacy: The exercise of control**. New York: W.H. Freeman.
- Bland, A.D., Kegler, M. C. Escoffery, C., & Malcoe, L.H. (2005). **Understanding childhood lead poisoning preventive behavior: The roles of self-efficacy, subjective norms, and perceived benefits**. Preventive Medicine, 41, 70-78.
- Burns, C. E., Dunn, A. M., Brady, M. A., & Starr, N. B. (2013). **Pediatric primary care (5th ed)**. Philadelphia: Elsevier.
- Green, L.W., & Kreuter, M.W. (2005). **Health program planning: An educational and ecological approach (4th ed)**. New York: McGraw-Hill Higher Education.
- Green, L.W., & Mercer, S. L. (2002). **Precede-Proceed Model**. Retrieved March 3, 2013, from <http://www.healthline.com/galecontent/precede-proceed-model#precede-proceedmodel>.
- Hockenberry, M. J., & Wilson, D. (2013). **Essentials of pediatric nursing (9th ed)**. St. Louis: Mosby Elsevier.
- Mc Elveen, P. M. (1989). **Clinical practice in psychological nursing: Assessment and intervention**. New York: Appleton-Cenury-Crofts.
- Strecher, V. J., & Rosenstock, I. M. (1997). **The health belief model**, In A. Baum, S. Newman, J. Weinman, R. West, & C. McManus (Eds.), *Cambridge Handbook of Psychology, Health and Medicine* (pp.113-116). Cambridge: Cambridge University Press.
- Wilmott, R., Boat, T., Bush, A., Chernick, V., Deterding, R., & Ratjen, F. (2012). **Kendig and Chernick's Disorders of the Respiratory Tract in Children (8th ed)**. Philadelphia: Elsevier Health Sciences.